การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

ของ

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจะหลุง
อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙
ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าจะหลุง อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

๑.หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ หมวด ๔ การบัญชี การรายงานและการตรวจสอบ มาตรา ๗๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒ กระทรวงการคลังได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ โดยมีรายละเอียดตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๙.๔/ว ๒๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ และตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้ เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการควบคุมหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต เพื่อลดปัญหาการทุจริตในภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจะหลุง จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในองค์กรขึ้น

๒.วัตถุประสงค์

การสร้างระบบและแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตเชิงรุก เพื่อให้การปฏิบัติราชการโปร่งใส ตรวจสอบได้ และลดโอกาสเกิดการคอร์รัปชันในองค์กร

๑. เพื่อป้องกันการทุจริตในขั้นตอน หรือกระบวนการทำงานที่สุ่มเสี่ยงต่อการเกิดการทุจริต เพื่อปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และวางมาตรการป้องกันก่อนที่จะเกิดปัญหา

๒. เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน

๓. เพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม

๔. เพิ่มความไว้วางใจของภาคประชาชนและสังคมที่มีต่อการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ

๓.องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการกำกับควบคุมภายในมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

๔.ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติพิจารณา อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจ ให้บริการประชาชน อนุมัติหรืออนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๕.ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ให้รวบรวมข้อมูล ความเสี่ยง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรือเคยรับรู้มาก่อน แล้วคาดการณ์ว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้นอีก (Known factor) หรือปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต เป็นความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น ในโครงการ/กิจกรรม หรือในกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ (Unknown factor)

การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงงานที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ที่	โครงการ/กิจกรรม	ประเภทความเสี่ยง	
		Known factor	Unknown factor
๑	การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ - การสำรวจข้อมูลและการบันทึกข้อมูลการจัดทำฐานข้อมูลไม่ครบถ้วน - การส่งหนังสือแจ้งการประเมินภาษีให้ผู้เสียภาษีไม่ครบถ้วน - การรับชำระเงินไม่ครบถ้วนผิดพลาด - การส่งหนังสือเตือนไม่ครบถ้วน ผู้เสียภาษีไม่ได้รับหนังสือเตือน		✓
๒	การเบิกจ่ายเงิน ผ่านระบบ KTB Corporate Online - เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดยการยักยอกเงิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาเป็นของตน หรือบุคคลใกล้ชิด		✓

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๒ ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๑. การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ

การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
1	เจ้าหน้าที่สำรวจข้อมูลและบันทึกการจัดทำฐานข้อมูล	การสำรวจข้อมูลและการบันทึกข้อมูลการจัดทำฐานข้อมูลไม่ครบถ้วน
2	เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งการประเมินภาษีให้ผู้เสียภาษี	การส่งหนังสือแจ้งการประเมินภาษีให้ผู้เสียภาษีไม่ครบถ้วน
3	การรับชำระภาษีพร้อมออกใบเสร็จรับเงิน	การรับชำระเงินไม่ครบถ้วนผิดพลาด
4	การส่งหนังสือเตือนเพื่อเร่งรัดติดตามเมื่อพ้นกำหนดเวลารับชำระภาษี	การส่งหนังสือเตือนไม่ครบถ้วน ผู้เสียภาษีไม่ได้รับหนังสือเตือน

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

๒. การเบิกจ่ายเงิน ผ่านระบบ KTB Corporate Online

การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
1	การเบิกจ่ายเงิน ผ่านระบบ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดยการยักยอกเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นของตนหรือบุคคลใกล้ชิด

การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	มีโอกาสเกิดขึ้นตั้งแต่ ๔ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
๔	มีโอกาสเกิดขึ้นตั้งแต่ ๓ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
๓	มีโอกาสเกิดขึ้นตั้งแต่ ๒ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
๒	มีโอกาสเกิดขึ้นตั้งแต่ ๑ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
๑	ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

ผลกระทบ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	มีผลกระทบในการปฏิบัติงานหรือวัตถุประสงค์ในระดับสูงมาก
๔	มีผลกระทบในการปฏิบัติงานหรือวัตถุประสงค์ในระดับสูง
๓	มีผลกระทบในการปฏิบัติงานหรือวัตถุประสงค์ในระดับปานกลาง
๒	มีผลกระทบในการปฏิบัติงานหรือวัตถุประสงค์ในระดับต่ำ
๑	มีผลกระทบในการปฏิบัติงานหรือวัตถุประสงค์ในระดับต่ำมาก

ระดับความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ – ๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ – ๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนน ขึ้นไป)

การประเมินความระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

๑. การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับความเสี่ยง
๑	เจ้าหน้าที่สำรวจข้อมูลและบันทึกการจัดทำฐานข้อมูล	การสำรวจข้อมูลและการบันทึกข้อมูลการจัดทำฐานข้อมูลไม่ครบถ้วน	๒	๓	๖	ปานกลาง
๒	เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งการประเมินภาษีให้ผู้เสียภาษี	การส่งหนังสือแจ้งการประเมินภาษีให้ผู้เสียภาษีไม่ครบถ้วน	๒	๓	๖	ปานกลาง
๓	การรับชำระภาษีพร้อมออกใบเสร็จรับเงิน	การรับชำระเงินไม่ครบถ้วน ผิดพลาด	๒	๓	๖	ปานกลาง
๔	การส่งหนังสือเตือนเพื่อเร่งรัดติดตามเมื่อพ้นกำหนดเวลารับชำระภาษี	การส่งหนังสือเตือนไม่ครบถ้วน ผู้เสียภาษีไม่ได้รับหนังสือเตือน	๒	๓	๖	ปานกลาง

๒. การเบิกจ่ายเงิน ผ่านระบบ KTB Corporate Online

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับความเสี่ยง
๑	การเบิกจ่ายเงินผ่านระบบ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดยการยักยอกเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นของตนหรือบุคคลใกล้ชิด	๒	๓	๖	ปานกลาง

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

๑.การจัดเก็บรายได้ภาษีอากรและค่าธรรมเนียมต่างๆ

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	เจ้าหน้าที่สำรวจข้อมูลและบันทึกการจัดทำฐานข้อมูล	การสำรวจข้อมูลและการบันทึกข้อมูลการจัดทำฐานข้อมูลไม่ครบถ้วน	ปานกลาง	ตรวจความถูกต้องของหลักฐานเทียบกับข้อมูลที่บันทึก	๑.เตรียมข้อมูลการสำรวจ ๒.ตรวจสอบข้อมูลที่บันทึก	ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙	ไม่มี	กองคลัง
๒	เจ้าหน้าที่ส่งหนังสือแจ้งการประเมินภาษีให้ผู้เสียภาษี	การส่งหนังสือแจ้งการประเมินภาษีให้ผู้เสียภาษีไม่ครบถ้วน	ปานกลาง	จัดทำทะเบียนรายชื่อผู้เสียภาษีและตรวจสอบความถูกต้อง	๑.จัดทำทะเบียนรายชื่อผู้เสียภาษี ๒.ให้เจ้าหน้าที่อีกคนตรวจสอบความถูกต้องอย่างละเอียด			
๓	การรับชำระภาษีพร้อมออกใบเสร็จรับเงิน	การรับชำระเงินไม่ครบถ้วนผิดพลาด	ปานกลาง	ตรวจสอบเอกสารรับเงินอย่างละเอียดอีกครั้งเพื่อลดการผิดพลาด	๑.ตรวจสอบเอกสารรับเงิ ๒.แยกเจ้าหน้าที่รับชำระเงิน			
๔	การส่งหนังสือเตือนเพื่อเร่งรัดติดตามเมื่อพ้นกำหนดเวลารับชำระภาษี	การส่งหนังสือเตือนไม่ครบถ้วน ผู้เสียภาษีไม่ได้รับหนังสือเตือน	ปานกลาง	ตรวจสอบจากรายงานข้อมูลผู้เสียภาษีที่ค้างชำระทียบกับการส่งหนังสือเพื่อตรวจสอบรายชื่อที่ตกหล่น	๑.เตรียมรายงานข้อมูลผู้เสียภาษีที่ค้างชำระ ๒. ตรวจสอบรายชื่อการส่งหนังสือเทียบกับรายงานข้อมูลผู้เสียภาษีที่ค้างชำระ			

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

๒.การเบิกจ่ายเงินผ่านระบบ KTB Corporate Online

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การเบิกจ่ายเงิน ผ่านระบบ KTB Corporate Online	เจ้าหน้าที่อาจกระทำการทุจริตโดยการยักยอกเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นของตนหรือบุคคลใกล้ชิด	ปานกลาง	๑.ผู้บังคับบัญชา มีการควบคุม และติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิดมีการตรวจสอบ และกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบฯ อย่างเคร่งครัด ๒.กำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิเข้าใช้งานในระบบ KTB Corporate Online โดยมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร	ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การ ฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการ ตรวจเงินขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙	ไม่มี	กองคลัง